

ความเห็นในการวินิจฉัยคดีส่วนตน
ของ นายธานีศ เกศวิทักษ์ ตุลาการรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยที่ ๑๐/๒๕๕๐

เรื่องพิจารณาที่ ๓๑/๒๕๔๘

วันที่ ๒๖ กันยายน พุทธศักราช ๒๕๕๐

เรื่อง พระราชบัญญัติการรื้อฟื้นคดีอาญาขึ้นพิจารณาใหม่ พ.ศ. ๒๕๒๖ มาตรา ๑๐ และมาตรา ๑๘
ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๖ และมาตรา ๒๔๗ หรือไม่

ศาลจังหวัดสงขลาส่งคำร้องของนายแก่น แซ่อ่อง ผู้ร้อง ซึ่งเป็นจำเลย ในคดีอาญาหมายเลขคำที่ ร.๑/๒๕๔๘ ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔ ว่าพระราชบัญญัติการรื้อฟื้นคดีอาญาขึ้นพิจารณาใหม่ พ.ศ. ๒๕๒๖ มาตรา ๑๐ และมาตรา ๑๘ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๖ และมาตรา ๒๔๗ หรือไม่

ข้อเท็จจริงตามคำร้องและเอกสารประกอบคำร้อง สรุปได้ว่า พนักงานอัยการจังหวัดสงขลา เป็นโจทก์ ฟ้องนายแก่น แซ่อ่อง เป็นจำเลย ต่อศาลจังหวัดสงขลา ในคดีอาญาหมายเลขคำที่ ๘๔๐/๒๕๓๕ ความผิดฐานบุกรุกเข้าไปครอบครองที่สาธารณสมบัติของแผ่นดิน ขัดขวางและไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของพนักงานเจ้าหน้าที่ เป็นความผิดตามประมวลกฎหมายที่ดิน มาตรา ๕ มาตรา ๑๐๘ มาตรา ๑๐๘ ทวิ และมาตรา ๑๐๘ ตริ ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๕๑ พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ ๖) พ.ศ. ๒๕๒๖ มาตรา ๔ ขอศาลตั้งให้จำเลยและบริวารออกจากพื้นที่ดังกล่าวด้วย ศาลจังหวัดสงขลาพิพากษายกฟ้อง โจทก์อุทธรณ์

ศาลอุทธรณ์ภาค ๓ พิพากษาแก้เป็นว่า จำเลยมีความผิดตามประมวลกฎหมายที่ดิน มาตรา ๕ (๑) มาตรา ๑๐๘ ทวิ วรรคสาม จำคุก ๖ เดือน และปรับ ๔,๐๐๐ บาท จำเลยไม่เคยต้องโทษจำคุกมาก่อน จึงให้รอการลงโทษจำคุกไว้ ๑ ปี ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๕๖ ไม่ชำระค่าปรับจัดการตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๒๕ และมาตรา ๓๐ ให้จำเลยและบริวารออกจากพื้นที่ตามฟ้อง จำเลยฎีกา

ศาลฎีกามีคำพิพากษาที่ ๓๑๕๕/๒๕๓๘ เมื่อวันที่ ๑๕ มิถุนายน ๒๕๓๘ ว่า ที่ดินพิพาทรวมอยู่ในเหมืองแร่ลูนงซึ่งมีองค์การเหมืองแร่เป็นผู้ถือกรรมสิทธิ์สืบเนื่องมาจากกรมทรัพยากรธรณีและกรมโลหกิจ ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๔๗๖ ต่อมาปี พ.ศ. ๒๕๒๗ มีมติคณะรัฐมนตรีให้ใช้ที่ดินดังกล่าว

เพื่อจัดตั้งนิคมอุตสาหกรรมภาคใต้ เพื่อสนับสนุนโครงการทำเรื่อน้ำลึก การนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทยได้ทำโครงการเสนอ และคณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติตามเสนอ เมื่อเจ้าพนักงานที่ดินเข้าไปตรวจสอบพบราษฎรบุกรุก ๑๑ ราย นายอำเภอหาดใหญ่จึงได้มีหนังสือและปิดประกาศให้ผู้บุกรุกออกจากพื้นที่ จำเลยซึ่งเป็นผู้ซื้อที่ดินมาจากผู้บุกรุกเดิมมีหนังสือขอผ่อนผันอยู่ในที่ดินดังกล่าวต่อไป และไม่ยอมออกจากที่ดิน ปัญหาที่จำเลยฎีกาว่า ไม่อาจลงโทษจำเลยตามประมวลกฎหมายที่ดิน มาตรา ๘ และมาตรา ๑๐๘ ได้ นั้น เห็นว่า ความผิดตามมาตรา ๓๑๓ และมาตรา ๓๑๔ แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน พิกษายกฟ้องแล้ว ต้องห้ามฎีกาตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๒๒๐ ศาลฎีกาจึงไม่รับวินิจฉัย ส่วนปัญหาที่จำเลยฎีกาว่า ที่ดินพิพาทมิใช่สาธารณสมบัติแผ่นดิน จำเลยมีสิทธิครอบครองด้วยเหตุที่ได้ซื้อและครอบครองต่อจากผู้มีสิทธิครอบครองเดิมนั้น เห็นว่า ที่ดินพิพาทเป็นส่วนหนึ่งในที่ดินขององค์การอุตสาหกรรมเหมืองแร่ ซึ่งสืบสิทธิต่อเนื่องมาจากกรมทรัพยากรธรรมชาติและกรมโลหกิจ ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๔๗๖ จึงเป็นที่ดินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินตามประมวลกฎหมายที่ดิน มาตรา ๘ และไม่เคยมีการเพิกถอนสภาพที่ดินดังกล่าวแต่ประการใด การเข้าครอบครองที่ดินพิพาทซึ่งรวมทั้งสิทธิของผู้บุกรุกเดิมที่จำเลยรับช่วงต่อมาและเข้าครอบครองตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๓๐ เป็นระยะเวลาหลังวันที่ประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๕๖ บังคับใช้ นั้น ล้วนแต่เป็นการครอบครองโดยมิชอบด้วยกฎหมาย ไม่อาจก่อให้เกิดสิทธิแก่จำเลยที่จะยื่นรัฐได้ และตามฟ้องได้ระบุชัดเจนว่า จำเลยได้ขัดขวางไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของพนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งมีคำสั่งให้จำเลยออกจากที่ดินและรื้อถอนสิ่งปลูกสร้างภายในเวลาที่กำหนด และข้อเท็จจริงที่โจทก์นำสืบปรากฏว่า จำเลยได้ทราบคำสั่งแล้ว แต่จำเลยฝ่าฝืนไม่ปฏิบัติตามคำสั่ง และยังคงครอบครองที่ดินพิพาทต่อไป จำเลยจึงต้องมีความผิดตามที่ศาลอุทธรณ์ภาค ๓ พิพากษาศาลฎีกาเห็นฟ้องด้วย ฎีกาจำเลยฟังไม่ขึ้น พิพากษายืน

จำเลยยื่นคำร้องต่อศาลจังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ ๑ เมษายน ๒๕๓๕ และยื่นคำร้องเพิ่มเติม ๓ ฉบับ ขอให้รื้อฟื้นคดีขึ้นพิจารณาพิพากษาใหม่ เป็นคดีหมายเลขคำที่ ร.๑/๒๕๓๕ สรุปว่า จำเลยได้ตรวจสอบพบเอกสารหลักฐานเกี่ยวกับประเภทและสภาพที่ดินที่พิพาท คือ ประกาศกระทรวงมหาดไทย ฉบับลงวันที่ ๓ เมษายน ๒๕๓๘ ซึ่งระบุชัดเจนว่า ที่ดินบริเวณเหมืองถลุงเป็นที่ดินของรัฐ และมอบหมายให้มีการโอนขายกัน ต่อมาจำเลยได้ขอตรวจสอบหลักฐานจากกองสำรวจและควบคุมที่ดินของรัฐ กรมที่ดิน ทราบว่าบริเวณที่ดินพิพาทไม่มีหลักฐานของทางราชการว่าเป็นที่ดินสาธารณสมบัติของแผ่นดินประเภทใช้เพื่อประโยชน์ของแผ่นดิน โดยเฉพาะ อีกทั้งพบหลักฐานว่า

ที่ดินดังกล่าวไม่เป็นที่ดินสาธารณสมบัติประเภทประชาชนใช้ประโยชน์ร่วมกันตามหนังสือจังหวัดสงขลา ลงวันที่ ๓๐ สิงหาคม ๒๕๓๗ และหนังสือจังหวัดสงขลา ลงวันที่ ๖ พฤศจิกายน ๒๕๓๘ ก็ระบุว่า ที่ดินเหมืองฉลุงยังไม่มี การขึ้นทะเบียนเป็นที่ราชพัสดุ และกรมโลหกิจซึ่งต่อมาเปลี่ยนเป็น กรมทรัพยากรธรณีก็ไม่มีสิทธิครอบครอง ที่ดินเหมืองฉลุงจึงเป็นที่รกร้างว่างเปล่าตามประมวลกฎหมาย แห่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๓๐๔ (๑) นอกจากนี้ตามประกาศกระทรวงอุตสาหกรรม ฉบับลงวันที่ ๔ กรกฎาคม ๒๕๓๘ ก็ระบุว่าที่ดินเหมืองฉลุงเป็นที่รกร้างว่างเปล่าซึ่งจำเลยครอบครองสืบต่อกันมา ก่อนประมวลกฎหมายที่ดินใช้บังคับ จำเลยจึงไม่มีความผิด พยานหลักฐานดังกล่าวจำเลยฟังทราบ และมีได้อยู่ในครอบครองของจำเลย หากจำเลยได้นำสืบถึงเอกสารดังกล่าว จำเลยย่อมไม่มีความผิด ตามที่ศาลฎีกาพิพากษา และในคดีที่มีคำพิพากษาถึงที่สุดนั้น นายสมพร จึงประเสริฐ พยานโจทก์ ได้แจ้งความและมาเบิกความต่อศาลยืนยันข้อเท็จจริงว่าที่ดินพิพาทเป็นขององค์การเหมืองแร่ ศาลได้อาศัย เป็นหลักในการพิจารณาพิพากษาคดีอันถึงที่สุดและพิพากษาลงโทษจำเลย จำเลยจึงฟ้องนายสมพร ฯ เป็นจำเลยคดีอาญาฐานแจ้งข้อความอันเป็นเท็จและเบิกความเท็จ เพราะคำแจ้งความและคำเบิกความ ของนายสมพร ฯ เป็นเท็จ ขัดกับหนังสือกรมทรัพยากรธรณี ลงวันที่ ๒๗ สิงหาคม ๒๕๓๕ ซึ่งระบุว่าพื้นที่เหมืองฉลุงไม่ปรากฏหลักฐานว่า เป็นพื้นที่กรรมสิทธิ์หรือสิทธิครอบครองของ กรมทรัพยากรธรณีที่ได้ขึ้นทะเบียนเป็นที่ราชพัสดุ จึงขอให้ศาลรื้อฟื้นคดีขึ้นพิจารณาพิพากษาใหม่

ศาลชั้นต้น (ศาลจังหวัดสงขลา) ได้สวนคำร้องแล้ว เห็นว่า พยานหลักฐานที่จำเลยนำสืบ ล้วนแล้วแต่มีอยู่ก่อนที่โจทก์จะฟ้องจำเลย ซึ่งมีใช้พยานหลักฐานใหม่อันชัดเจนและสำคัญแห่งคดี ทั้งคดีอาญาที่จำเลยฟ้องพยานโจทก์ว่าเบิกความเท็จนั้น ก็ปรากฏว่าศาลจังหวัดสงขลาพิพากษายกฟ้อง และศาลอุทธรณ์ภาค ๓ พิพากษายืน คดีของจำเลยจึงไม่มีเหตุที่จะรื้อฟื้นขึ้นพิจารณาพิพากษาใหม่ได้ ตามพระราชบัญญัติการรื้อฟื้นคดีอาญาขึ้นพิจารณาใหม่ พ.ศ. ๒๕๒๖ มาตรา ๕ เห็นควรยกคำร้อง และศาลจังหวัดสงขลาได้ส่งสำนวนได้สวนรื้อฟื้นคดีอาญาขึ้นพิจารณาใหม่พร้อมบันทึกความเห็น ในคดีรื้อฟื้นให้ศาลอุทธรณ์ภาค ๓ พิจารณาตามพระราชบัญญัติการรื้อฟื้นคดีอาญาขึ้นพิจารณาใหม่ พ.ศ. ๒๕๒๖ มาตรา ๕

ศาลอุทธรณ์ภาค ๓ มีคำสั่งเมื่อวันที่ ๑๒ ตุลาคม ๒๕๔๑ ว่า ประกาศกระทรวงมหาดไทย เรื่อง มอบหมายให้กระทรวงอุตสาหกรรมจัดหาผลประโยชน์ในที่ดินของรัฐในท้องที่ตำบลฉลุง อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ฉบับลงวันที่ ๓ เมษายน ๒๕๓๘ หนังสือจังหวัดสงขลา ลงวันที่

๓๐ สิงหาคม ๒๕๓๗ และวันที่ ๖ พฤศจิกายน ๒๕๓๘ และประกาศกระทรวงอุตสาหกรรม เรื่อง ขยายที่ดินรกร้างว่างเปล่าบริเวณเหมืองฉลุง ตำบลฉลุง อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ฉบับลงวันที่ ๔ กรกฎาคม ๒๕๓๘ เป็นเพียงประกาศและเอกสารชี้แจงระหว่างหน่วยราชการด้วยกันซึ่งยังไม่อาจชี้ชัดได้ว่าที่ดินพิพาทเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินประเภทรกร้างว่างเปล่าตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๓๐๔ (๑) พยานหลักฐานที่จำเลยอ้างตามคำร้อง จึงไม่พอถือว่าพยานหลักฐานอันชัดแจ้งและสำคัญแก่คดี ส่วนที่จำเลยอ้างพยานโจทก์แจ้งความและเบิกความเท็จจึงฟ้องต่อศาลชั้นต้นนั้น ศาลชั้นต้นพิพากษายกฟ้อง และศาลอุทธรณ์ภาค ๓ พิพากษายืนแล้ว กรณีไม่มีมูลพอที่จะรื้อฟื้นคดีขึ้นพิจารณาใหม่ จึงให้ยกคำร้องขอให้รื้อฟื้นคดีอาญาขึ้นพิจารณาใหม่ของจำเลย

จำเลยยื่นฎีกา เมื่อวันที่ ๒๕ มกราคม ๒๕๔๒ คัดค้านคำสั่งศาลอุทธรณ์ ลงวันที่ ๑๒ ตุลาคม ๒๕๔๑ สรุปได้ว่า พยานหลักฐานที่จำเลยนำสืบในชั้นใต้สวนรื้อฟื้นคดีนั้น เป็นพยานหลักฐานที่จำเลยได้ติดตามตรวจสอบและพบเอกสารของทางราชการอันเป็นพยานหลักฐานใหม่อันชัดแจ้งและสำคัญแก่คดี จำเลยจึงมีสิทธิตามรัฐธรรมนูญที่จะรื้อฟื้นคดีขึ้นพิจารณาใหม่ได้ตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๔๗ ซึ่งถ้าได้นำสืบในคดีเดิมอันถึงที่สุดแล้วย่อมแสดงว่าจำเลยไม่ได้กระทำความผิดตามพระราชบัญญัติการรื้อฟื้นคดีอาญาขึ้นพิจารณาใหม่ พ.ศ. ๒๕๒๖ มาตรา ๕ (๓) ดังนั้น ศาลอุทธรณ์ภาค ๓ จึงมีหน้าที่รับคำร้องรื้อฟื้นคดีของจำเลย พระราชบัญญัติการรื้อฟื้นคดีอาญาขึ้นพิจารณาใหม่ พ.ศ. ๒๕๒๖ มาตรา ๑๐ ที่กำหนดให้คำสั่งของศาลอุทธรณ์ที่สั่งให้รับคำร้องรื้อฟื้นคดีขึ้นพิจารณาใหม่ให้เป็นที่สุดนั้น เห็นว่า ต้องเป็นคำสั่งที่ชอบด้วยกฎหมาย หากคำสั่งของศาลอุทธรณ์ภาค ๓ ไม่ชอบด้วยกฎหมายก็ยังไม่ถือว่าเป็นที่สุด ศาลฎีกาย่อมมีอำนาจมีคำพิพากษาหรือคำสั่งยกคำสั่งของศาลอุทธรณ์ภาค ๓ ได้ ตามนัยคำพิพากษาฎีกาที่ ๘๒๖/๒๕๓๔ และคำสั่งศาลฎีกาที่ ๕๑๓/๒๕๓๖ จึงขอให้ศาลฎีกามีคำสั่งรับฎีกาของจำเลยไว้พิจารณาต่อไป ศาลจังหวัดสงขลา มีคำสั่ง เมื่อวันที่ ๒๕ มกราคม ๒๕๔๒ ว่า คำสั่งของศาลอุทธรณ์ภาค ๓ เป็นที่สุดตามพระราชบัญญัติการรื้อฟื้นคดีอาญาขึ้นพิจารณาใหม่ พ.ศ. ๒๕๒๖ มาตรา ๑๐ วรรคสอง จึงมีคำสั่งไม่รับฎีกาจำเลย

ต่อมาจำเลยยื่นคำร้อง ลงวันที่ ๒๕ มกราคม ๒๕๔๒ ต่อศาลฎีกาว่า การที่ศาลอุทธรณ์ภาค ๓ วินิจฉัยว่าพยานหลักฐานที่จำเลยนำสืบเป็นเพียงประกาศและเป็นเอกสารชี้แจงระหว่างหน่วยราชการด้วยกัน ไม่อาจชี้ชัดว่าเป็นที่ดินประเภทรกร้างว่างเปล่า จึงไม่อาจรับฟังพยานหลักฐานดังกล่าว อันเป็นผลให้คำสั่งของศาลอุทธรณ์ภาค ๓ ไม่เป็นที่สุดตามพระราชบัญญัติการรื้อฟื้นคดีอาญาขึ้นพิจารณาใหม่

พ.ศ. ๒๕๒๖ มาตรา ๑๐ ขอศาลฎีกาโปรดมีคำสั่งรับฎีกาของจำเลยไว้พิจารณา และศาลฎีกามีคำสั่งเมื่อวันที่ ๘ มีนาคม ๒๕๔๒ ว่า ศาลอุทธรณ์ภาค ๓ ได้วินิจฉัยแล้วว่า พยานหลักฐานที่จำเลยนำมาอ้างเพื่อขอให้รื้อฟื้นคดีขึ้นพิจารณาใหม่มิใช่พยานหลักฐานใหม่อันชัดแจ้งและสำคัญแก่คดีกรณีจึงไม่มีมูลพอที่จะรื้อฟื้นคดีขึ้นพิจารณาใหม่ ให้ยกคำร้อง คำสั่งของศาลอุทธรณ์ภาค ๓ จึงเป็นที่สุดตามพระราชบัญญัติการรื้อฟื้นคดีอาญาขึ้นพิจารณาใหม่ พ.ศ. ๒๕๒๖ มาตรา ๑๐ วรรคสอง คำพิพากษาศาลฎีกาและคำสั่งศาลฎีกาที่จำเลยอ้างถึงนั้น ข้อเท็จจริงแตกต่างจากคดีนี้ จึงให้ยกคำร้อง

จำเลยยื่นคำร้อง ลงวันที่ ๑๑ มิถุนายน ๒๕๔๒ ต่อศาลฎีกา สรุปว่า ศาลอุทธรณ์ภาค ๓ มีหน้าที่รับคำร้องรื้อฟื้นคดีของจำเลยตามพระราชบัญญัติการรื้อฟื้นคดีอาญาขึ้นพิจารณาใหม่ พ.ศ. ๒๕๒๖ มาตรา ๑๐ การที่ศาลอุทธรณ์ภาค ๓ มีคำสั่งยกคำร้อง จึงเป็นคำสั่งที่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๖ และมาตรา ๒๔๗ และขัดหรือแย้งต่อพระราชบัญญัติการรื้อฟื้นคดีอาญาขึ้นพิจารณาใหม่ พ.ศ. ๒๕๒๖ มาตรา ๕ (๓) ด้วย นอกจากนี้ตามที่รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔ กำหนดว่า คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญให้ใช้ได้โดยคดีทั้งปวง แต่ไม่กระทบกระเทือนถึงคำพิพากษาของศาลอันถึงที่สุด จำเลยเห็นว่าคำพิพากษาหรือคำสั่งอันถึงที่สุดนั้น ต้องเป็นคำสั่งที่ชอบด้วยกฎหมาย หากคำพิพากษาหรือคำสั่งนั้นไม่ชอบ ก็ยังไม่ถือว่าถึงที่สุด จำเลยจึงขอให้ศาลฎีกาเสนอเรื่องพร้อมความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔

ศาลฎีกามีคำสั่ง เมื่อวันที่ ๒ กรกฎาคม ๒๕๔๒ ว่า คำร้องของจำเลยดังกล่าวเป็นเพียงการกล่าวอ้างว่า คำสั่งของศาลอุทธรณ์ภาค ๓ ไม่ถูกต้อง และขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาและมีคำสั่งในเนื้อหาแห่งคดี มิใช่เป็นการโต้แย้งว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมายใดขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ จึงมิใช่กรณีที่ศาลฎีกาจะต้องรอการพิพากษาคดีไว้ชั่วคราว และส่งความเห็นของจำเลยเพื่อศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔ จึงให้ยกคำร้อง

ต่อมาจำเลยยื่นคำร้อง ลงวันที่ ๓ สิงหาคม ๒๕๔๘ และคำร้องเพิ่มเติม ลงวันที่ ๑๕ สิงหาคม ๒๕๔๘ ขอรื้อฟื้นคดีอาญาขึ้นพิจารณาใหม่ ต่อศาลจังหวัดสงขลา เป็นคดีรื้อฟื้นหมายเลขดำ ที่ ร.๑/๒๕๔๘ สรุปได้ว่า

๑) หลังจากศาลฎีกามีคำพิพากษาแล้ว ปลัดกระทรวงมหาดไทยได้ส่งเรื่องให้คณะกรรมการกฤษฎีกาวินิจฉัยชี้ขาดข้อกฎหมายใหม่ว่า ที่ดินเหมืองฉลุงเป็นที่ดินประเภทใด ต่อมาคณะกรรมการกฤษฎีกาคณะที่ ๑ ได้วินิจฉัยชี้ขาดปัญหาข้อกฎหมายว่า ที่ดินเหมืองฉลุงไม่ใช่ที่ดินที่ใช้เพื่อประโยชน์

ของแผ่นดินโดยเฉพาะ แต่เป็นเพียงที่ดินประเภทรกร้างว่างเปล่าตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๓๐๔ (๑) และองค์การเหมืองแร่มีสิทธิเพียงทำเหมืองแร่เท่านั้น และหลังจากนั้นมีคดีแพ่งหมายเลขแดง ที่ ปค. ๑/๒๕๔๕ โดยศาลอุทธรณ์ภาค ๕ ได้วินิจฉัยเป็นที่ยุติว่า ที่ดินพิพาท (ที่ดินเหมืองฉลุง) เป็นเพียงที่ดินประเภทรกร้างว่างเปล่าตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๓๐๔ (๑) และองค์การเหมืองแร่มีสิทธิเพียงทำเหมืองแร่เท่านั้น พยานหลักฐานที่จำเลยได้พบเป็นพยานหลักฐานใหม่ ซึ่งเป็นพยานหลักฐานสำคัญแก่คดี เพราะชี้ชัดว่าที่ดินพิพาท (ที่ดินเหมืองฉลุง) เป็นเพียงที่ดินประเภท รกร้างว่างเปล่า และชี้ชัดอีกว่าที่ดินพิพาทไม่เป็นที่ดินกรรมสิทธิ์ขององค์การเหมืองแร่ที่สืบเนื่องมาจาก กรรมทรัพยากรธรณีแต่อย่างใด จึงมีน้ำหนักเพียงพอต่อการรื้อฟื้นคดีอาญาขึ้นพิจารณาใหม่ได้ และจะชี้ชัด ให้ศาลเห็นว่าจำเลยไม่ได้บุกรุกที่ดินที่ใช้เพื่อประโยชน์ของแผ่นดินโดยเฉพาะ แต่จำเลยครอบครอง ทำประโยชน์บนที่ดินประเภทรกร้างว่างเปล่า ในกรณีนี้จำเลยได้เคยยื่นคำร้องขอรื้อฟื้นคดีอาญา ขึ้นพิจารณาใหม่ เป็นคดีหมายเลขดำที่ ร.๑/๒๕๓๕ แต่ศาลอุทธรณ์ภาค ๑ ได้มีคำสั่งยกคำร้อง เมื่อวันที่ ๑๒ ตุลาคม ๒๕๔๑ โดยวินิจฉัยเป็นสาระสำคัญว่า ประกาศกระทรวงมหาดไทย เรื่อง มอบหมายให้ กระทรวงอุตสาหกรรมจัดหาผลประโยชน์ในที่ดินของรัฐในท้องที่ตำบลฉลุง อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ฉบับลงวันที่ ๓ เมษายน ๒๕๓๘ และประกาศกระทรวงอุตสาหกรรม เรื่อง ขายที่ดินรกร้างว่างเปล่า บริเวณเหมืองฉลุง ตำบลฉลุง อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ฉบับลงวันที่ ๔ กรกฎาคม ๒๕๓๘ เป็นเพียงประกาศ ซึ่งประกาศดังกล่าวยังไม่อาจชี้ชัดได้ว่าที่ดินพิพาทเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน ประเภทรกร้างว่างเปล่าตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๓๐๔ (๑) แต่หลังจาก ศาลอุทธรณ์ภาค ๑ มีคำสั่งยกคำร้องรื้อฟื้นคดีอาญาขึ้นพิจารณาใหม่ของจำเลยแล้ว ในปี พ.ศ. ๒๕๔๕ และปี พ.ศ. ๒๕๔๖ คณะกรรมการกฤษฎีกาคณะที่ ๗ กับศาลนี้ และศาลอุทธรณ์ภาค ๕ ได้วินิจฉัย และพิพากษาเป็นที่ยุติว่า ที่ดินเหมืองฉลุงเป็นที่ดินประเภทรกร้างว่างเปล่าตามประมวลกฎหมายแพ่ง และพาณิชย์ มาตรา ๑๓๐๔ (๑) และคณะกรรมการกฤษฎีกาคณะที่ ๗ ได้ชี้ขาดปัญหาข้อกฎหมาย ว่าด้วยที่ดินเหมืองฉลุง รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยมอบอำนาจให้ทบวงการเมืองไปจัดหา ผลประโยชน์ได้ตามประมวลกฎหมายที่ดิน มาตรา ๑๑ ซึ่งประกาศกระทรวงมหาดไทยและประกาศ กระทรวงอุตสาหกรรม เป็นประกาศที่มีกฎหมายรองรับ ทั้งนี้ ตามประมวลกฎหมายที่ดิน มาตรา ๑๑ ดังนั้น คำวินิจฉัยของศาลอุทธรณ์ภาค ๑ ที่วินิจฉัยว่า ประกาศกระทรวงมหาดไทยและประกาศ กระทรวงอุตสาหกรรมเป็นเพียงประกาศ และสั่งยกคำร้องของจำเลย นั้น จึงเห็นว่าเป็นคำสั่งที่ขัดต่อ

พระราชบัญญัติการรื้อฟื้นคดีอาญาขึ้นพิจารณาใหม่ พ.ศ. ๒๕๒๖ มาตรา ๕ (๓) และขัดต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๔๗ ด้วย เพราะคำวินิจฉัยที่ศาลเคลื่อน หรือคำสั่งที่ขัดต่อกฎหมาย ย่อมถือว่าคดียังไม่ถึงที่สุด ตามพระราชบัญญัติการรื้อฟื้นคดีอาญาขึ้นพิจารณาใหม่ พ.ศ. ๒๕๒๖ มาตรา ๑๐ ฉะนั้น คดีหมายเลขดำที่ ร.๑/๒๕๓๕ จึงถือว่ายังไม่ยุติ และถือว่ายังไม่มีการยื่นคำร้องให้ศาลไต่สวนคำร้องรื้อฟื้น ฯ ตามพระราชบัญญัติการรื้อฟื้นคดีอาญาขึ้นพิจารณาใหม่ พ.ศ. ๒๕๒๖ มาตรา ๑๘ และเห็นว่าจะนำพระราชบัญญัติการรื้อฟื้นคดีอาญาขึ้นพิจารณาใหม่ พ.ศ. ๒๕๒๖ มาตรา ๑๐ และมาตรา ๑๘ มาบังคับใช้ไม่ได้ เพราะขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๖ และมาตรา ๒๔๗

๒) บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๔๕ บัญญัติว่า การเรียกคืนสำนวนคดีหรือโอนสำนวนคดีจะกระทำมิได้ แต่สำนวนหมายเลขคดีดำที่ ร.๑/๒๕๓๕ มีการคืนสำนวน (มีการโอนสำนวน) เมื่อมีการคืนสำนวนย่อมถือว่ากระทบกระเทือนต่อความยุติธรรมในการพิจารณาพิพากษาอรรถคดี การคืนสำนวนคดีดังกล่าวนั้น จำเลยจะขอนำสืบในชั้นไต่สวนคำร้องขอรื้อฟื้นคดีอาญาขึ้นพิจารณาใหม่ ของครั้งนี้ และถ้ามีการกระทำที่ขัดต่อรัฐธรรมนูญมาตราดังกล่าว ย่อมถือว่าการสั่งยกคำร้องของศาลอุทธรณ์ภาค ๓ ลงวันที่ ๑๒ ตุลาคม ๒๕๔๑ ไม่ชอบด้วยกฎหมาย ซึ่งจะนำคำสั่งของศาลอุทธรณ์ภาค ๓ ฉบับลงวันที่ดังกล่าว มาผูกมัดหรือนำมาบังคับใช้กับคดีนี้ไม่ได้ เพราะขัดต่อหลักนิติธรรมและความสงบเรียบร้อยของประชาชน

ดังนั้น จำเลยจึงขอรื้อฟื้นคดีอาญาขึ้นพิจารณาใหม่ โดยอาศัยสิทธิตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๔๗ เพื่อประโยชน์แห่งความยุติธรรม และเพื่อมิให้คำพิพากษาของคดีนี้กับคำพิพากษาในคดีแพ่งหมายเลขแดงที่ ปค.๑/๒๕๔๕ ของศาลนี้ขัดแย้งแตกต่างกัน และขอศาลได้โปรดมีคำสั่งไต่สวนคำร้องของจำเลย และรับคำร้องของจำเลยดำเนินการรื้อฟื้นคดีอาญาขึ้นพิจารณาใหม่ต่อไปด้วย ศาลจังหวัดสงขลานครินทร์คำสั่งวันที่ ๒๕ สิงหาคม ๒๕๔๘

จำเลยยื่นคำร้อง เมื่อวันที่ ๑๖ สิงหาคม ๒๕๔๘ ต่อศาลจังหวัดสงขลาขอให้ส่งเรื่องให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยก่อนจะมีคำสั่งและก่อนจะมีการไต่สวนว่า โดยที่คำร้องขอรื้อฟื้นคดีอาญาขึ้นพิจารณาใหม่นั้น จำเลยโต้แย้งว่า พระราชบัญญัติการรื้อฟื้นคดีอาญาขึ้นพิจารณาใหม่ พ.ศ. ๒๕๒๖ มาตรา ๑๐ และมาตรา ๑๘ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๖ และมาตรา ๒๔๗ จึงขอให้ส่งเรื่องให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔

ศาลจังหวัดสงขลามีคำสั่ง เมื่อวันที่ ๒๕ สิงหาคม ๒๕๔๘ ว่า ข้อโต้แย้งของจำเลยเป็นกรณี ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔ และไม่ปรากฏว่ามีคำพิพากษาของศาลรัฐธรรมนูญในประเด็นดังกล่าว จึงสมควรส่งให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติการรื้อฟื้นคดีอาญาขึ้นพิจารณาใหม่ พ.ศ. ๒๕๒๖ มาตรา ๑๐ และมาตรา ๑๘ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๖ และมาตรา ๒๔๗ หรือไม่

ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้ว เห็นว่า ศาลจังหวัดสงขลาส่งความเห็นของกลุ่มความ ให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔ ว่า พระราชบัญญัติการรื้อฟื้นคดีอาญา ขึ้นพิจารณาใหม่ พ.ศ. ๒๕๒๖ มาตรา ๑๐ และมาตรา ๑๘ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๖ และมาตรา ๒๔๗ ประกอบกับยังไม่มีคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญในส่วนที่เกี่ยวกับบทบัญญัติดังกล่าว ศาลรัฐธรรมนูญจึงรับคำร้องนี้ไว้พิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔

ต่อมาจำเลยได้ยื่นคำร้องขอส่งเอกสารและขอให้วินิจฉัยเพิ่มเติม ฉบับลงวันที่ ๒๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๕ ต่อศาลรัฐธรรมนูญโดยตรง ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งรับรวมไว้ในสำนวน และจำเลย ยื่นคำร้องขอส่งเอกสารเพิ่มเติม ฉบับลงวันที่ ๕ เมษายน ๒๕๕๐ ต่อคณะกรรมการรัฐธรรมนูญโดยตรง คณะตุลาการรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้ว มีคำสั่งไม่รับคำร้องของจำเลยรวมไว้ในสำนวน และเพิกถอน คำสั่งของศาลรัฐธรรมนูญที่สั่งให้รับคำร้องของจำเลยไว้เดิม เนื่องจากจำเลยไม่มีสิทธิยื่นคำร้อง ให้คณะกรรมการรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยโดยตรงตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๔๕ ประกอบรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๒๖๔

คำร้องนี้อยู่ในระหว่างการดำเนินการของศาลรัฐธรรมนูญ ก่อนวันที่ ๑๕ กันยายน ๒๕๔๕ ต่อมาคณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ประกาศให้ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ สิ้นสุดลง เมื่อวันที่ ๑๕ กันยายน ๒๕๔๕ และภายหลังมีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๔๕ เมื่อวันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๔๕ โดยมาตรา ๓๕ บัญญัติให้บรรดาการใดที่มีกฎหมายกำหนดให้เป็นอำนาจ ของศาลรัฐธรรมนูญหรือเมื่อมีปัญหาว่ากฎหมายใดขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ ให้เป็นอำนาจของ คณะตุลาการรัฐธรรมนูญ และให้บรรดาอรรถคดีหรือการใดที่อยู่ในระหว่างการดำเนินการของ ศาลรัฐธรรมนูญก่อนวันที่ ๑๕ กันยายน ๒๕๔๕ โอนมาอยู่ในอำนาจและความรับผิดชอบของ คณะตุลาการรัฐธรรมนูญกรณีจึงมีปัญหาคือต้องพิจารณาก่อนว่าคณะตุลาการรัฐธรรมนูญมีอำนาจพิจารณา วินิจฉัยคำร้องดังกล่าว หรือไม่

คณะตุลาการรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้วเห็นว่า คำร้องของจำเลยโต้แย้งว่า พระราชบัญญัติการรื้อฟื้นคดีอาญาขึ้นพิจารณาใหม่ พ.ศ. ๒๕๒๖ มาตรา ๑๐ และมาตรา ๑๘ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๖ และมาตรา ๒๔๗ โดยขอให้ศาลจังหวัดสงขลาส่งคำร้องให้ศาลรัฐธรรมนูญเพื่อพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๒๖๔ ซึ่งศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งรับคำร้องไว้พิจารณาวินิจฉัย เมื่อวันที่ ๑๐ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๔๘ คดีจึงอยู่ในระหว่างการดำเนินการของศาลรัฐธรรมนูญ โดยขณะนั้นรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ ยังใช้บังคับอยู่ ทั้งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๔๕ มาตรา ๓ ก็บัญญัติรับรองไว้ว่า ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิ เสรีภาพ และความเสมอภาค บรรดาที่ชนชาวไทยเคยได้รับการคุ้มครองตามประเพณีการปกครองประเทศไทยในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข และตามพันธกรณีระหว่างประเทศที่ประเทศไทยมีอยู่แล้ว ย่อมได้รับการคุ้มครองตามรัฐธรรมนูญนี้ และมาตรา ๓๘ วรรคหนึ่ง ยังบัญญัติวางหลักเกณฑ์การวินิจฉัยในกรณีไม่มีบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๔๕ ใช้บังคับแก่กรณีใด ให้วินิจฉัยกรณีนั้นไปตามประเพณีการปกครองประเทศไทยในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข และต่อมาได้มีการตรารัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ขึ้นใช้บังคับ โดยมาตรา ๓๐๐ วรรคหนึ่ง บัญญัติให้คณะตุลาการรัฐธรรมนูญตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๔๕ เป็นศาลรัฐธรรมนูญตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ จึงมีอำนาจพิจารณาวินิจฉัยคำร้องนี้ และมาตรา ๓๐๐ วรรคสี่ บัญญัติให้บรรดาคดีหรือการใดที่อยู่ในระหว่างการดำเนินการของคณะตุลาการรัฐธรรมนูญตามวรรคหนึ่ง ให้ศาลรัฐธรรมนูญตามมาตรานี้ดำเนินการต่อไป ดังนั้น ศาลรัฐธรรมนูญจึงมีอำนาจพิจารณาวินิจฉัยคำร้องดังกล่าว

ประเด็นที่ศาลรัฐธรรมนูญต้องวินิจฉัยต่อมามีว่า พระราชบัญญัติการรื้อฟื้นคดีอาญาขึ้นพิจารณาใหม่ พ.ศ. ๒๕๒๖ มาตรา ๑๐ และมาตรา ๑๘ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๖ และมาตรา ๒๔๗ หรือไม่

พิจารณาแล้วเห็นว่า

รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔ บัญญัติว่า “ในการที่ศาลจะใช้บทบัญญัติแห่งกฎหมายบังคับแก่คดีใด ถ้าศาลเห็นเองหรือคู่ความโต้แย้งว่า บทบัญญัติแห่งกฎหมายนั้นต้องด้วยบทบัญญัติ มาตรา ๖ และ

ยังไม่มีคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญในส่วนที่เกี่ยวกับบทบัญญัตินั้น ให้ศาลรอการพิจารณาพิพากษาคดีไว้ชั่วคราว และส่งความเห็นเช่นนั้นตามทางการเพื่อศาลรัฐธรรมนูญจะได้พิจารณาวินิจฉัย

ในกรณีที่ศาลรัฐธรรมนูญเห็นว่าคำโต้แย้งของคู่ความตามวรรคหนึ่งไม่เป็นสาระอันควรได้รับการวินิจฉัย ศาลรัฐธรรมนูญจะไม่รับเรื่องดังกล่าวไว้พิจารณาก็ได้

คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญให้ใช้ได้โดยทั่วถึง แต่ไม่กระทบกระเทือนถึงคำพิพากษาของศาลอันถึงที่สุดแล้ว”

พระราชบัญญัติการรื้อฟื้นคดีอาญาขึ้นพิจารณาใหม่ พ.ศ. ๒๕๒๖ มาตรา ๕ มาตรา ๖ มาตรา ๘ มาตรา ๙ มาตรา ๑๐ มาตรา ๑๘ และมาตรา ๒๐ บัญญัติไว้ดังนี้

มาตรา ๕ คดีใดที่ได้มีคำพิพากษาถึงที่สุดให้บุคคลใดต้องรับโทษอาญาในคดีนั้นแล้ว อาจมีการร้องขอให้รื้อฟื้นคดีขึ้นพิจารณาพิพากษาใหม่ได้ เมื่อปรากฏว่า

(๑) พยานบุคคลซึ่งศาลได้อาศัยเป็นหลักในการพิพากษาคดีอันถึงที่สุดนั้น ได้มีคำพิพากษาถึงที่สุดในภายหลังแสดงว่าคำเบิกความของพยานนั้นเป็นเท็จ หรือไม่ถูกต้องตรงกับความจริง

(๒) พยานหลักฐานอื่นนอกจากพยานบุคคลตาม (๑) ซึ่งศาลได้อาศัยเป็นหลักในการพิจารณาพิพากษาคดีอันถึงที่สุดนั้น ได้มีคำพิพากษาถึงที่สุดในภายหลังแสดงว่าเป็นพยานหลักฐานปลอมหรือเป็นเท็จ หรือไม่ถูกต้องตรงกับความจริง หรือ

(๓) มีพยานหลักฐานใหม่อันชัดเจนและสำคัญแก่คดีซึ่งถ้าได้นำมาสืบในคดีอันถึงที่สุดนั้น จะแสดงว่าบุคคลผู้ต้องรับโทษอาญาโดยคำพิพากษาถึงที่สุดนั้นไม่ได้กระทำความผิด

มาตรา ๖ บุคคลดังต่อไปนี้ไม่มีสิทธิยื่นคำร้อง

(๑) บุคคลผู้ต้องรับโทษอาญาโดยคำพิพากษาถึงที่สุด

(๒) ผู้แทนโดยชอบธรรมหรือผู้อนุบาลในกรณีที่บุคคลผู้ต้องรับโทษอาญาโดยคำพิพากษาถึงที่สุดนั้นเป็นผู้เยาว์ หรือคนไร้ความสามารถ

(๓) ผู้จัดการหรือผู้แทนอื่นของนิติบุคคลในกรณีที่นิติบุคคลนั้นต้องรับโทษอาญาโดยคำพิพากษาถึงที่สุด

(๔) ผู้บุพการี ผู้สืบสันดาน สามีหรือภริยาของบุคคลผู้ต้องรับโทษอาญาโดยคำพิพากษาถึงที่สุดซึ่งถึงแก่ความตายก่อนที่จะมีการยื่นคำร้อง หรือ

(๕) พนักงานอัยการในกรณีที่พนักงานอัยการมิได้เป็นโจทก์ในคดีเดิม

มาตรา ๘ คำร้องให้ยื่นต่อศาลชั้นต้นที่ได้พิพากษาคดีนั้นหรือศาลอื่นที่ได้มีเขตอำนาจแทนศาลนั้น เว้นแต่

(๑) คดีของศาลอาญาศึกษาหรือศาลประจำหน่วยทหาร ให้ยื่นต่อศาลทหารกรุงเทพ

(๒) คดีของศาลตามกฎหมายว่าด้วยพระธรรมนูญศาลยุติธรรมที่กฎหมายกำหนดให้เป็นศาลทหารและศาลนั้นไม่เป็นศาลทหารสำหรับคดีนั้นแล้ว ให้ยื่นต่อศาลตามกฎหมายว่าด้วยพระธรรมนูญศาลยุติธรรมที่เคยเป็นศาลทหารนั้น หรือศาลอื่นที่ได้มีเขตอำนาจแทนศาลนั้น

ในคำร้องดังกล่าวในวรรคหนึ่ง ต้องอ้างเหตุตามที่ระบุไว้ในมาตรา ๕ โดยละเอียดชัดเจน และถ้าประสงค์จะขอค่าทดแทนเพื่อการที่บุคคลใดต้องรับโทษอาญาโดยคำพิพากษาถึงที่สุด หรือขอรับสิทธิที่บุคคลนั้นเสียไปอันเป็นผลโดยตรงจากคำพิพากษานั้นคืน ให้ระบุการขอค่าทดแทนหรือขอรับสิทธิคืนไว้ในคำร้องนั้นด้วย ค่าขอค่าทดแทนหรือขอรับสิทธิคืนนั้นมีให้เรียกค่าธรรมเนียมศาล

สิทธิดังกล่าวในวรรคก่อนมิให้รวมถึงสิทธิในทางทรัพย์สิน

ในกรณีที่ต้องยื่นคำร้องต่อศาลทหาร ให้บุคคลตามมาตรา ๖ (๑) (๒) (๓) และ (๔) มีสิทธิดำเนินคดีตามกฎหมายว่าด้วยพระธรรมนูญศาลทหารและแต่งตั้งนายแทนตนได้

เพื่อประโยชน์ในการไต่สวนตามมาตรา ๕ และการพิจารณาพิพากษามาตรา ๑๓ หรือการดำเนินการอื่นตามพระราชบัญญัตินี้ให้ถือว่าศาลตาม (๒) เป็นศาลทหาร

มาตรา ๙ ให้ศาลที่ได้รับคำร้องทำการไต่สวนคำร้องนั้นว่ามีมูลพอที่จะรื้อฟื้นคดีขึ้นพิจารณาพิพากษาใหม่หรือไม่ เว้นแต่ในกรณีที่พนักงานอัยการเป็นผู้ร้อง ศาลจะไต่สวนคำร้องหรือไม่ก็ได้ ถ้าเห็นว่าไม่จำเป็นต้องไต่สวนคำร้อง ก็ให้ศาลสั่งรับคำร้องและดำเนินการพิจารณาคดีที่รื้อฟื้นขึ้นพิจารณาใหม่ต่อไป คำสั่งของศาลในกรณีเช่นนี้ให้เป็นที่ที่สุด

ในการไต่สวนคำร้องตามวรรคหนึ่ง ให้ศาลส่งสำเนาคำร้องและแจ้งวันนัดไต่สวนไปให้โจทก์ ในคดีเดิมทราบ ในกรณีที่โจทก์ในคดีเดิมมิใช่พนักงานอัยการ ให้ส่งสำเนาคำร้องและแจ้งวันนัดไต่สวนให้พนักงานอัยการทราบด้วย พนักงานอัยการและโจทก์ในคดีเดิมจะมาฟังการไต่สวนและซักค้านพยานของผู้ร้องด้วยหรือไม่ก็ได้ ผู้ร้องและโจทก์ในคดีเดิมมีสิทธิแต่งตั้งนายแทนตนได้

เมื่อได้ไต่สวนคำร้องแล้ว ให้ศาลที่ไต่สวนคำร้องส่งสำนวนการไต่สวนพร้อมทั้งความเห็นไปยังศาลอุทธรณ์โดยไม่ชักช้า

ให้ผู้พิพากษา ตุลาการของศาลตามกฎหมายว่าด้วยพระธรรมนูญศาลยุติธรรมที่กฎหมายกำหนดให้เป็นศาลทหาร หรือตุลาการพระธรรมนูญคนเดียวมีอำนาจไต่สวนคำร้องและทำความเข้าใจได้

มาตรา ๑๐ เมื่อศาลอุทธรณ์ได้รับสำนวนการไต่สวนและความเห็นแล้ว ถ้าศาลอุทธรณ์เห็นว่าคำร้องนั้นมีมูลพอที่จะรื้อฟื้นคดีขึ้นพิจารณาพิพากษาใหม่ ให้ศาลอุทธรณ์สั่งรับคำร้องและสั่งให้ศาลชั้นต้นที่รับคำร้องดำเนินการพิจารณาคดีที่รื้อฟื้นขึ้นพิจารณาใหม่ต่อไป แต่ถ้าศาลอุทธรณ์เห็นว่าคำร้องนั้นไม่มีมูล ให้ศาลอุทธรณ์มีคำสั่งยกคำร้องนั้น

คำสั่งของศาลอุทธรณ์ตามวรรคหนึ่งให้เป็นที่สุด

มาตรา ๑๘ คำร้องเกี่ยวกับผู้ต้องรับโทษอาญาคนหนึ่งในคดีหนึ่งให้ยื่นได้เพียงครั้งเดียว

มาตรา ๒๐ คำร้องให้ยื่นได้ภายในหนึ่งปีนับแต่วันที่ปรากฏข้อเท็จจริงตามมาตรา ๕ หรือภายในสิบปีนับแต่วันที่คำพิพากษาในคดีเดิมถึงที่สุด แต่เมื่อมีพฤติการณ์พิเศษศาลจะรับคำร้องที่ยื่นเมื่อพ้นกำหนดเวลาดังกล่าวข้างต้นนั้นไว้พิจารณาก็ได้

พิจารณาแล้ว ตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๖๔ วรรคหนึ่ง มีข้อความตอนต้นบัญญัติว่า “ในการที่ศาลจะใช้บทบัญญัติแห่งกฎหมายบังคับแก่คดีใด...” และมีข้อความต่อมาบัญญัติว่า “...ให้ศาลรอกการพิจารณาพิพากษาคดีไว้ชั่วคราว...” ซึ่งจะเห็นได้ว่าถ้อยคำตามมาตรา ๒๖๔ วรรคหนึ่ง ดังที่ได้กล่าวมามีความหมายเป็นนัยที่แสดงให้เห็นว่าการที่ศาลใดจะส่งความเห็นเช่นนั้นเพื่อศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยได้นั้น ต้องเป็นกรณีที่คดีอยู่ในระหว่างการพิจารณาของศาลนั้นด้วย มาตรา ๒๖๔ จึงกำหนดให้ศาลนั้นรอกการพิจารณาพิพากษาคดีไว้ชั่วคราว แต่กรณีที่ผู้ร้องโต้แย้งว่า พระราชบัญญัติการรื้อฟื้นคดีอาญาขึ้นพิจารณาใหม่ พ.ศ. ๒๕๒๖ มาตรา ๑๐ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๔๗ นั้น พระราชบัญญัติการรื้อฟื้นคดีอาญาขึ้นพิจารณาใหม่ พ.ศ. ๒๕๒๖ มาตรา ๘ ได้กำหนดขั้นตอนการดำเนินกระบวนการพิจารณาให้ผู้ร้องต้องยื่นคำร้องต่อศาลชั้นต้นที่ได้พิพากษาคดีนั้น ส่วนมาตรา ๕ ก็กำหนดให้ศาลชั้นต้นที่ได้รับคำร้องต้องทำการไต่สวนคำร้องนั้นว่ามีมูลพอที่จะรื้อฟื้นคดีขึ้นพิจารณาใหม่หรือไม่ แล้วส่งสำนวนการไต่สวนพร้อมความเห็นไปยังศาลอุทธรณ์ จากนั้นจึงจะเข้าสู่ขั้นตอนของมาตรา ๑๐ ที่กำหนดให้ศาลอุทธรณ์เป็นผู้พิจารณาสั่งยกคำร้องนั้น หากเห็นว่าคำร้องนั้นไม่มีมูล หรือสั่งให้ศาลชั้นต้นที่รับคำร้องดำเนินการพิจารณาคดีที่รื้อฟื้นขึ้นพิจารณาใหม่ต่อไป หากเห็นว่าคำร้องนั้นมีมูล และคำสั่งของศาลอุทธรณ์เป็นที่สุด ซึ่งจะเห็นได้ว่าขั้นตอนของกระบวนการพิจารณาตามมาตรา ๘ และมาตรา ๕ ดังกล่าว เป็นขั้นตอนที่กฎหมายกำหนดให้ศาลชั้นต้น

ที่พิพากษาคดีนั้นเป็นผู้ใช้ ต่อเมื่อศาลชั้นต้นดำเนินการตามมาตรา ๘ และมาตรา ๙ และส่งสำนวนพร้อมความเห็นมายังศาลอุทธรณ์แล้ว กระบวนพิจารณาจึงจะเข้ามาสู่ขั้นตอนตามมาตรา ๑๐ ซึ่งกฎหมายกำหนดให้ศาลอุทธรณ์เป็นผู้ใช้ กรณีตามคำร้องของผู้ร้องที่ได้แย้งว่าบทบัญญัติแห่งมาตรา ๑๐ ของพระราชบัญญัติการรื้อฟื้นคดีอาญาขึ้นพิจารณาใหม่ พ.ศ. ๒๕๒๖ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๒๔๗ นั้น เมื่อปรากฏว่าผู้ร้องโต้แย้งในขณะที่คดีอยู่ระหว่างการไต่สวนก่อนที่ศาลชั้นต้นคือศาลจังหวัดสงขลาจะทำความเห็นและส่งสำนวนการไต่สวนไปยังศาลอุทธรณ์ภาค ๓ ดังนั้น พระราชบัญญัติการรื้อฟื้นคดีอาญาขึ้นพิจารณาใหม่ พ.ศ. ๒๕๒๖ มาตรา ๑๐ จึงไม่ใช่บทบัญญัติที่ศาลชั้นต้นหรือศาลจังหวัดสงขลาจะเป็นผู้ใช้บังคับ อันจะเข้าหลักเกณฑ์ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๒๖๔ ที่ศาลจังหวัดสงขลาจะต้องรอการพิจารณาพิพากษาคดีไว้ชั่วคราวและส่งข้อโต้แย้งของผู้ร้องมาให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยได้ ดังนั้น จะรับวินิจฉัยข้อโต้แย้งของผู้ร้องในปัญหานี้ไม่ได้

ส่วนกรณีที่ผู้ร้องโต้แย้งว่า พระราชบัญญัติการรื้อฟื้นคดีอาญาขึ้นพิจารณาใหม่ พ.ศ. ๒๕๒๖ มาตรา ๑๘ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๒๔๗ นั้น เห็นว่า เมื่อขั้นตอนการดำเนินกระบวนพิจารณาตามพระราชบัญญัติการรื้อฟื้นคดีอาญาขึ้นพิจารณาใหม่ พ.ศ. ๒๕๒๖ มาตรา ๘ และมาตรา ๙ กำหนดให้ศาลชั้นต้นที่พิพากษาคดีนั้นเป็นผู้ตรวจรับคำร้องซึ่งกระบวนพิจารณาเกี่ยวกับการตรวจรับคำร้องนั้น นอกจากศาลชั้นต้นจะต้องตรวจว่าผู้ร้องยื่นคำร้องต่อศาล ที่มีเขตอำนาจหรือไม่ตามมาตรา ๘ และคำร้องของผู้ร้องได้ยื่นภายในกำหนดเวลาตามที่กฎหมายบัญญัติไว้ในมาตรา ๒๐ หรือไม่แล้ว สาระสำคัญอีกประการหนึ่งที่จะต้องตรวจคือคำร้องของผู้ร้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์ในมาตรา ๑๘ ที่บัญญัติว่า “คำร้องเกี่ยวกับผู้ต้องรับโทษอาญาคนหนึ่ง ในคดีหนึ่ง ให้ยื่นได้เพียงครั้งเดียว” หรือไม่ด้วย โดยเหตุนี้ บทบัญญัติแห่งมาตรา ๑๘ ดังกล่าวข้างต้นจึงเป็นบทบัญญัติที่ศาลชั้นต้นหรือศาลจังหวัดสงขลาจะต้องใช้บังคับแก่กระบวนพิจารณาในชั้นตอนนี้ และยังไม่มีความวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญในส่วนที่เกี่ยวกับบทบัญญัตินั้น กรณีจึงต้องด้วยหลักเกณฑ์ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๒๖๔ ที่คณะตุลาการรัฐธรรมนูญต้องรับคำร้องของผู้ร้องในประเด็นนี้ที่ว่าบทบัญญัติของพระราชบัญญัติการรื้อฟื้นคดีอาญาขึ้นพิจารณาใหม่ พ.ศ. ๒๕๒๖ มาตรา ๑๘ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๒๔๗ หรือไม่ ไว้พิจารณาวินิจฉัยต่อไป

สำหรับปัญหาที่ว่า พระราชบัญญัติการรื้อฟื้นคดีอาญาขึ้นพิจารณาใหม่ พ.ศ. ๒๕๒๖ มาตรา ๑๘ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๒๔๗ หรือไม่นั้น รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ ได้รับรองสิทธิของบุคคลผู้ต้องรับโทษอาญาโดยคำพิพากษาอันถึงที่สุดที่จะร้องขอให้มีการรื้อฟื้นคดีขึ้นพิจารณาใหม่ไว้ในมาตรา ๒๔๗ ว่า “บุคคลใดต้องรับโทษอาญาโดยคำพิพากษาอันถึงที่สุด บุคคลนั้น ผู้มีส่วนได้เสีย หรือพนักงานอัยการอาจร้องขอให้มีการรื้อฟื้นคดีขึ้นพิจารณาใหม่ได้ และหากปรากฏตามคำพิพากษาของศาลที่รื้อฟื้นคดีขึ้นพิจารณาใหม่ว่าบุคคลนั้นมีได้เป็นผู้กระทำความผิด บุคคลนั้นหรือทายาทย่อมมีสิทธิได้รับค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายตามสมควร ตลอดจนบรรดาสิทธิที่เสียไปเพราะผลแห่งคำพิพากษานั้นคืน ทั้งนี้ ตามเงื่อนไขและวิธีการที่กฎหมายบัญญัติ”

สำหรับเงื่อนไขและวิธีการที่กฎหมายบัญญัติเพื่ออนุวัติการให้เป็นไปตามรัฐธรรมนูญมาตราดังกล่าวนี้ พระราชบัญญัติการรื้อฟื้นคดีอาญาขึ้นพิจารณาใหม่ พ.ศ. ๒๕๒๖ ได้กำหนดเงื่อนไขไว้อย่างจำกัดและเคร่งครัด เพราะหลักการรื้อฟื้นคดีอาญาขึ้นพิจารณาใหม่ มีผลกระทบต่อหลักความศักดิ์สิทธิ์แห่งคำพิพากษาในคดีซึ่งถึงที่สุดแล้ว โดยความในมาตรา ๕ ได้กำหนดเงื่อนไขที่อาจมีการร้องขอ ให้รื้อฟื้นคดีขึ้นพิจารณาพิพากษาใหม่ได้ก็ต่อเมื่อปรากฏว่า

(๑) พยานบุคคลซึ่งศาลได้อาศัยเป็นหลักในการพิจารณาคดีอันถึงที่สุดนั้น ได้มีคำพิพากษาถึงที่สุดในภายหลังแสดงว่าคำเบิกความของพยานนั้นเป็นเท็จหรือไม่ถูกต้องตรงกับความจริง

(๒) พยานหลักฐานอื่นนอกจากพยานบุคคลตาม (๑) ซึ่งศาลได้อาศัยเป็นหลักในการพิจารณาพิพากษาคดีอันถึงที่สุดนั้น ได้มีคำพิพากษาถึงที่สุดในภายหลังแสดงว่าเป็นพยานหลักฐานปลอมหรือเป็นเท็จ หรือไม่ถูกต้องตรงกับความเป็นจริง หรือ

(๓) มีพยานหลักฐานใหม่อันชัดเจนและสำคัญแก่คดี ซึ่งถ้าได้มานำสืบในคดีอันถึงที่สุดนั้น จะแสดงว่าบุคคลผู้ต้องรับโทษอาญาโดยคำพิพากษาถึงที่สุดนั้นไม่ได้กระทำความผิด

นอกจากจะกำหนดเหตุหรือเงื่อนไขที่จะร้องขอให้รื้อฟื้นคดีขึ้นพิจารณาใหม่ไว้อย่างจำกัดและเคร่งครัดเพียง ๓ ประการ ดังที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๕ ดังกล่าวข้างต้นแล้ว ความในมาตรา ๖ ยังจำกัดตัวบุคคลที่จะมีสิทธิยื่นคำร้องไว้เฉพาะตัวบุคคลผู้ต้องรับโทษอาญา และบุคคลที่เกี่ยวข้องใกล้ชิดเท่านั้น ยิ่งไปกว่านั้นยังมีมาตรา ๒๐ จำกัดกรอบเวลาของการยื่นคำร้องไว้ด้วยว่า “คำร้องให้ยื่นได้ภายในหนึ่งปีนับแต่วันที่ปรากฏข้อเท็จจริงตามมาตรา ๕ หรือภายในสิบปีนับแต่วันที่คำพิพากษาในคดีเดิมถึงที่สุด

แต่เมื่อมีพฤติการณ์พิเศษจะรับคำร้องที่ยื่นเมื่อพ้นกำหนดเวลาดังกล่าวข้างต้นนั้นไว้พิจารณาก็ได้” ซึ่งจะเห็นได้ว่าเงื่อนไขเกี่ยวกับการร้องขอให้มีการรื้อฟื้นคดีขึ้นพิจารณาใหม่ ดังที่ได้หยิบยกขึ้นมา กล่าวข้างต้น ล้วนเป็นเงื่อนไขที่วางอยู่บนเหตุผลที่มีความจำเป็นและเหมาะสมเพื่ออนุวัตการ ให้เป็นไปตามหลักการของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๔๗ ที่รับรองสิทธิของบุคคลผู้ต้องรับโทษอาญาโดยคำพิพากษาอันถึงที่สุดที่จะร้องขอให้มีการรื้อฟื้นคดี ขึ้นพิจารณาใหม่ได้ โดยไม่กระทบหรือทำลายหลักความศักดิ์สิทธิ์แห่งคำพิพากษาในคดีซึ่งถึงที่สุดแล้ว จนเกินสมควร แต่บทบัญญัติของมาตรา ๑๘ แห่งพระราชบัญญัติการรื้อฟื้นคดีอาญาขึ้นพิจารณาใหม่ พ.ศ. ๒๕๒๖ ที่บัญญัติว่า “คำร้องเกี่ยวกับผู้ต้องรับโทษอาญาคนหนึ่ง ในคดีหนึ่งให้ยื่นได้เพียงครั้งเดียว” นั้น เป็นการกำหนดเงื่อนไขจำกัดสิทธิของบุคคลผู้ต้องรับโทษอาญาที่ไม่สอดคล้องกับเงื่อนไขทั้ง ๓ ประการ ดังที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๕ ดังที่ได้กล่าวมาข้างต้น ทั้งนี้เพราะเหตุหรือเงื่อนไขตามมาตรา ๕ ทั้ง ๓ ประการ ดังกล่าวนั้น อาจจะมีเพียงเกิดหรืออุบัติขึ้นใหม่ภายหลังจากที่ผู้ต้องรับโทษอาญาคนนั้นเคยยื่นคำร้อง และถูกศาลยกคำร้องมาแล้วก็ได้ และหากกรณีเข้าเงื่อนไขประการหนึ่งประการใดใน ๓ ประการ ตามมาตรา ๕ ย่อมมีข้อบ่งชี้ให้เห็นว่ากระบวนการพิสูจน์ความผิดของผู้ต้องรับโทษอาญาที่ได้ดำเนินการ ไปจนคดีถึงที่สุดแล้วนั้น อาจมีข้อบกพร่องหรือผิดพลาดในสาระสำคัญ อันอาจส่งผลให้จำเลยซึ่งแท้จริง เป็นผู้บริสุทธิ์ แต่กลับต้องรับโทษอาญาเพราะกระบวนการยุติธรรมที่ไร้ประสิทธิภาพหรือผิดพลาด บกพร่องได้ สิทธิของบุคคลผู้ต้องรับโทษอาญาที่จะร้องขอให้มีการรื้อฟื้นคดีขึ้นพิจารณาใหม่ จึงได้รับการรับรองไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๔๗ ซึ่งนับว่าเป็น สิทธิขั้นพื้นฐาน (Fundamental Rights) ที่สำคัญประการหนึ่งของบุคคลตามรัฐธรรมนูญ กรณีจึงต้อง ด้วยบทบัญญัติตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ที่บัญญัติวางหลักการเกี่ยวกับการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลไว้ในมาตรา ๒๕ วรรคหนึ่งว่า

มาตรา ๒๕ “การจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลที่รัฐธรรมนูญรับรองไว้จะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายเฉพาะเพื่อการที่รัฐธรรมนูญนี้กำหนดไว้และ เท่าที่จำเป็นเท่านั้น และจะกระทบกระเทือนสาระสำคัญของสิทธิและเสรีภาพนั้นมิได้”

เมื่อมาตรา ๒๔๗ รับรองสิทธิของผู้ต้องรับโทษอาญาโดยคำพิพากษาอันถึงที่สุดที่จะร้องขอ ให้มีการรื้อฟื้นคดีขึ้นพิจารณาใหม่ได้ แต่พระราชบัญญัติการรื้อฟื้นคดีอาญาขึ้นพิจารณาใหม่ พ.ศ. ๒๕๒๖ มาตรา ๑๘ กลับบัญญัติจำกัดสิทธิว่า “คำร้องเกี่ยวกับผู้ต้องรับโทษอาญาคนหนึ่ง ในคดีหนึ่งให้ยื่นได้

เพียงครั้งเดียว” ย่อมเข้าลักษณะเป็นบทบัญญัติที่กระทบกระเทือนสาระสำคัญแห่งสิทธิ ซึ่งความตอนท้ายของมาตรา ๒๕ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่าจะกระทำมิได้

อาศัยเหตุดังที่ได้วินิจฉัยมาจึงมีคำวินิจฉัยชี้ขาดว่า บทบัญญัติของพระราชบัญญัติการรื้อฟื้นคดีอาญาขึ้นพิจารณาใหม่ พ.ศ. ๒๕๒๖ มาตรา ๑๘ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๒๕ วรรคหนึ่ง และมาตรา ๒๔๗ จึงใช้บังคับมิได้ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๖

นายธานีศ เกศวพิทักษ์

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ